เมื่อชัยคุลฮะดีษแห่งรั้วมหาวิทยาลัยอัลอัซฮัรสรรเสริญคุณูปการของอัลลามะฮฺอัลบานีย์และพี่น้องอัลฆุมารีย์ที่มีต่อวงการฮะดีษ

ท่านชัยคฺ ดร.อะฮฺมัด มะอฺบัด อับดุลกะรีม เป็นหนึ่งในนักวิชาการฮะดีษระดับแนวหน้าของมหาวิทยาลัยอัลอัซฮัรซึ่งยังคงมีชีวิตและมีบทบาทในการสอนความรู้ฮะดีษแก่นักศึกษาในรั้วอัลอัซฮัรจากทั่วโลกในเวลานี้ ผลงานทางวิชาการของท่านมีหลายชิ้นที่น่าประทับใจ และที่ข้าฯ เห็นว่าเป็นผลงานระดับ “ชิ้นโบว์แดง” ของท่านเลยก็คือหนังสือที่ใช้ชื่อว่า “อัลฮาฟิซฺอัลอิรอกีย์วะอะษะรุฮุฟิซซุนนะฮฺ” มีขนาด 5 เล่มจบ หนังสือเล่มนี้ ถือเป็นงานวิจัยที่เขียนได้ละเอียดที่สุดในแง่ของการวิเคราะห์ประวัติชีวิตและบทบาททางวิชาการของท่านอัลฮาฟิซฺ อัลอิรอกีย์ﷺอันมีต่อวิชาการศาสนาโดยทั่วไปและวิชาการทางด้านฮะดีษเป็นกรณีเฉพาะ[232]

วารสาร “อัลบะยาน” ได้นำเสนอบทสัมภาษณ์ของท่าน ดร.อะฮฺมัด มะอฺบัด ซึ่งมีเนื้อหาสรรเสริญคุณูปการของชัยคฺอัลบานีย์และพี่น้องสกุลอัลฆุมารีย์ไว้อย่างน่าสนใจ เนื้อหาวรรคสำคัญที่ข้าฯ ต้องการนำมาเสนอไว้ในหน้าบรรทัดส่วนนี้ คือเนื้อหาดังต่อไปนี้

البَيَانُ : ٱلْحَرَكَةُ ٱلْعِلْمِيَّةُ ٱلْحَدِيثَةُ فِي مَجَالِ تَنْقِيحِ عُلُومِ ٱلسُّنَّةِ وَتَحْقِيقِهَا وَتَصْحِيحِهَا كَانَ لَهَا رِيَادَةٌ بِلَا شَكٍّ فِي هَذَا ٱلْمَجَالِ، فَمَا هِيَ ٱلْمَصَالِحُ ٱلَّتِي تَرَتَّبَتْ عَلَى هَذِهِ ٱلْحَرَكَةِ؟ وَهَلْ هُنَاكَ مُلَاحَظَاتٌ يُمْكِنُ أَنْ تُذْكَرَ فِي هَذَا ٱلْمَجَالِ؟

لَا شَكَّ أَنَّ ٱلرِّيَادَةَ ٱلْعِلْمِيَّةَ ٱلَّتِي أَسْتَطِيعُ ذِكْرَهَا قَدْ تَمَثَّلَتْ فِي ظُهُورِ ٱلشَّيْخِ أَحْمَدَ شَاكِرٍ – عَلَيْهِ رَحْمَةُ ٱللَّهِ – وَمَنْ كَانَ فِي وَقْتِهِ مِنْ عُلَمَاءِ ٱلْأَزْهَرِ فِي مِصْرَ، وَظُهُورِ ٱلشَّيْخِ عَبْدِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلْمُعَلِّمِيِّ فِي ٱلْهِنْدِ، ثُمَّ فِي ٱلسُّعُودِيَّةِ، وَمِنْ ظُهُورِ ٱلشَّيْخِ ٱلْأَلْبَانِيِّ أَيْضًا – عَلَيْهِ رَحْمَةُ ٱللَّهِ – فِي ٱلشَّامِ، وَظُهُورِ ٱلْغُمَارِيِّينَ فِي مِصْرَ وَٱلْمَغْرِبِ؛ فَهَؤُلَاءِ جَمِيعًا كَانُوا رُمُوزًا أَعَادُوا لِمَدْرَسَةِ ٱلْحَدِيثِ شَيْئًا كَبِيرًا جِدًّا مِنْ تَقَدُّمِهَا وَحَيَوِيَّتِهَا أَوْ صَحْوَتِهَا.

مَا زِلْتُ أَذْكُرُ كَلَامَ ٱلشَّيْخِ ٱلْأَلْبَانِيِّ – عَلَيْهِ رَحْمَةُ ٱللَّهِ – فِي مَقَالَاتِهِ ٱلْمُبَكِّرَةِ فِي مَجَلَّةِ ٱلْوَعْيِ ٱلْإِسْلَامِيِّ، وَٱلَّتِي كَانَتْ نَوَاةً لِسِلْسِلَةِ ٱلْأَحَادِيثِ ٱلضَّعِيفَةِ، كُنَّا نَقْرَؤُهُ وَنَحْنُ طُلَّابٌ فِي ٱلثَّانَوِيِّ أَوْ فِي ٱلْجَامِعَةِ وَنَعُدُّهُ فِي وَقْتِهِ فَتْحًا

[232] อะฮฺมัด มะอฺบัด อับดุลกะรีม, *อัลฮาฟิซฺอัลอิรอกีย์วะอะษะรุฮุฟิซซุนนะฮฺ* (อัรริยาฎ: มักตะบะฮฺอัฎวาอิซ ซะลัฟ, 1425).

جَدِيدًا؛ كَيْفَ نَقْرَأُ ٱلْحَدِيثَ فِي «سُنَنِ ٱلنَّسَائِيِّ» غَيْرَ مُبَيَّنِ ٱلدَّرَجَةِ، ثُمَّ نَجِدُ ٱلشَّيْخَ ٱلْأَلْبَانِيَّ يَقُولُ: «رَوَاهُ ٱلنَّسَائِيُّ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ». فَمِثْلُ هَذَا ٱلْعَمَلِ كَانَ يُمَثِّلُ مَرْحَلَةً جَيِّدَةً بِحَمْدِ ٱللَّهِ.

كَذَٰلِكَ ٱلشَّيْخُ عَبْدُ ٱللَّهِ بْنُ ٱلصِّدِّيقِ ٱلْغُمَارِيُّ وَٱلشَّيْخُ أَحْمَدُ بْنُ ٱلصِّدِّيقِ ٱلْغُمَارِيُّ كَانَ لَهُمَا جُهْدٌ فِي هَذَا فِي بِلَادِ ٱلْمَغْرِبِ، وَتَعَاوَنَا مَعَ أَسَاتِذَةِ ٱلْأَزْهَرِ، مِثْلَ فَضِيلَةِ شَيْخِنَا عَبْدِ ٱلْوَهَّابِ عَبْدِ ٱللَّطِيفِ ﷺ، وَوُجِدَ مِنْ تَعَاوُنِهِمْ نَشَاطٌ عِلْمِيٌّ فِي ذَٰلِكَ ٱلْوَقْتِ.

هَذِهِ ٱلصَّحْوَةُ أَيْنَعَتْ ثِمَارَهَا فِي إِخْرَاجِ تُرَاثِ ٱلسُّنَّةِ ٱلْمَخْطُوطِ وَٱلْعِنَايَةِ بِهِ، وَٱعْتُبِرَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي وَقْتِهِمْ أَعْمَالًا رِيَادِيَّةً، نَتَجَ عَنْ هَذِهِ ٱلصَّحْوَةِ ٱلْمَحْظُورُ ٱلَّذِي ذَكَرْنَاهُ قَبْلَ قَلِيلٍ، وَهُوَ أَنَّ هُنَاكَ مِنَ ٱلنَّاسِ مَنْ ظَنَّ أَنَّ هَؤُلَاءِ ٱلنَّاسَ يُمْكِنُ مُضَاهَاتُهُمْ بِسُهُولَةٍ، فَبَدَأَ يُقْحِمُ نَفْسَهُ، وَمِنْ ثَمَّ ظَهَرَ ضَعْفُ ٱلنِّتَاجِ ٱلَّذِي تَحَدَّثْنَا عَنْهُ، وَظَهَرَتْ مَكَانَةُ هَؤُلَاءِ ٱلنَّاسِ.

وَيَكْفِي أَنَّهُمْ فَتَحُوا هَذَا ٱلطَّرِيقَ أَمَامَنَا، وَحَوَّلُوهُ إِلَى حَرَكَةٍ دَائِبَةٍ، إِلَى حَدٍّ أَنَّهُ ٱلْآنَ تُكْتَبُ بُحُوثٌ وَرَسَائِلُ فِي مُسْتَوَى «عِلَلِ ٱلْحَدِيثِ» مَثَلًا بِأَقْلَامٍ رَصِينَةٍ مَعْقُولَةٍ، هَذَا يُعْتَبَرُ شَيْئًا جَيِّدًا جِدًّا.

“**วารสารอัลบะยาน**: ความเคลื่อนไหวทางวิชาการสมัยใหม่ในด้านการเจียระไนองค์ความรู้ของอัซซุนนะฮฺ, การตรวจทาน, การให้สถานะเศาะฮีฮฺแก่อัซซุนนะฮฺ (ฮะดีษบทต่าง ๆ) สำหรับมันแล้วถือได้ว่ามีการบุกเบิกนำทางในด้านนี้อย่างไม่ต้องสงสัยเลย คำถามคือ: แล้วผลประโยชน์ที่เกิดจากความเคลื่อนไหวนี้คืออะไร? และมีข้อสังเกตใดที่ควรกล่าวถึงในหมวดนี้หรือไม่?

ดร.อะฮฺมัด มะอฺบัด: ไม่มีข้อสงสัยใด ๆ เลยว่า การบุกเบิกนำทางในเชิงวิชาการซึ่งข้าพเจ้าสามารถกล่าวถึงมันในที่นี้ มันก็ได้แสดงให้เห็นชัดผ่านการปรากฏตัวขึ้นของชัยคฺอะฮฺมัด ชากิร-ขออัลลอฮ์ทรงเมตตาท่าน-และบรรดานักวิชาการแห่งรั้วอัลอัซฮัรในยุคเดียวกับท่านบนแผ่นดินอียิปต์นี้ และผ่านการปรากฏตัวของ**ชัยคฺอับดุรเราะฮฺมาน อัลมุอัลลิมีย์ในอินเดียและต่อมาในซาอุดีอาระเบีย, และจากการปรากฏตัวขึ้นของชัยคฺอัลบานีย์-ขออัลลอฮฺทรงเมตตาท่าน-ในเขตชาม (ซีเรียและประเทศใกล้เคียง) ด้วยเช่นเดียวกัน, และการปรากฏตัวขึ้นมาของตระกูลอัลฆุมารีย์ในอียิปต์และโมร็อกโก บุคคลเหล่านี้ล้วนเป็น**

สัญลักษณ์ที่ได้นำพาคุณูปการที่ใหญ่หลวงมากหวนกลับคืนสู่สถาบันแห่งการศึกษาศาสตร์ฮะดีษอีกครั้งทั้งในด้านของความก้าวหน้าของมัน, ความมีชีวิตชีวา (ฟื้นคืนพลัง) หรือการตื่นตัวขึ้นของมัน

ข้าพเจ้ายังคงจำคำพูดของชัยคฺอัลบานีย์ﷺได้ในบทความยุคแรกของท่านในนิตยสาร "อัลวะอฺย์อัลอิสลามีย์" และสิ่งซึ่งเป็นต้นกำเนิดให้แก่หนังสือชุด "ซิลซิละฮฺอัลอะฮาดีษอัฎเฎาะอีฟะฮฺ" (หนังสือชุดรวมฮะดีษอ่อน) ในเวลาต่อมา พวกเราเคยอ่านมันในช่วงมัธยมปลายหรือในช่วงมหาวิทยาลัย และเราถือว่ามันเป็นการเปิดโลกใหม่ในยุคนั้นเลย เราจะอ่านฮะดีษใน "ซุนันอันนะซาอีย์" โดยไม่มีการระบุระดับสถานะของฮะดีษได้อย่างไร ต่อมาเราก็พบว่าชัยคฺอัลบานีย์ﷺได้กล่าวว่า: "รายงานโดยอันนะซาอีย์ด้วยสายรายงานที่ดี (ฮะซัน)" **ฉะนั้นผลงานในทำนองนี้นับว่าได้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่เยี่ยมยอด ด้วยการสรรเสริญที่มีต่อพระองค์อัลลอฮฺ**

เช่นเดียวกัน ชัยคฺอับดุลลอฮฺ อิบนุศิดดี้ก อัลฆุมารีย์ และชัยคฺอะฮฺมัด อิบนุศิดดี้ก อัลฆุมารีย์ พวกท่านทั้งสองก็มีบทบาทในเรื่องนี้บนแผ่นดินโมร็อกโก และพวกเขาทั้งสองยังได้ร่วมมือกับเหล่าคณาจารย์จากอัลอัซฮัรฺ เช่น ฟะฎีละฮฺชัยคฺของพวกเรา อับดุลวะฮฺฮาบ อับดุลละฏีฟ (ขออัลลอฮฺทรงเมตตาท่าน) และจากความร่วมมือกันของพวกเขานี้ ก็ได้พบความเคลื่อนไหวทางวิชาการอย่างเข้มแข็งขึ้นในช่วงเวลานั้น การตื่นตัวทางวิชาการนี้ได้ให้กำเนิดผลลัพธ์ที่สุกงอมออกมาในด้านการนำต้นฉบับเก่าแก่ของอัซซุนนะฮฺ (ฮะดีษ) ที่ยังไม่ได้รับการตีพิมพ์ (ยังเป็นเอกสารลายมือ) ออกมาเผยแผ่และการให้ความเอาใจใส่ต่อมรดกเก่าแก่ทางวิชาการของอัซซุนนะฮฺ และผลงานของพวกท่านก็ได้ถูกพิจารณาไว้ในยุคของพวกท่านเหล่านั้นว่าเป็นผลงานทางวิชาการที่สร้างการบุกเบิกนำทาง (ต่อศาสตร์ด้านนี้) แต่ผลหนึ่งที่ตามมาซึ่งเป็นสิ่งที่น่ากังวลซึ่งเราได้กล่าวไปแล้วก่อนหน้านี้ไม่นาน ซึ่งมันก็คือ **ตรงนี้มีบางคนทึกทักไปว่าการขึ้นไปเทียบเท่าบารมีกับนักวิชาการเหล่านี้เป็นเรื่องง่าย** เขาจึงเริ่มพาตัวเองแทรกเข้ามาศาสตร์นี้ (โดยปราศจากความสามารถที่เพียงพอ) และด้วยเหตุนี้เองจึงได้ปรากฏความอ่อนแอของผลผลิตออกมา (เกิดผลงานที่ออกมามีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน) อันซึ่งเราได้

กล่าวถึงมันไปแล้ว**และสถานะของนักวิชาการผู้บุกเบิกเหล่านี้ก็ได้ปรากฏออกมาให้เห็น (แก่แวดวงวิชาการถึงความเหนือกว่าของบรรดานักวิชาการผู้ริเริ่มเหล่านี้)**

และเพียงพอแล้ว (ที่จะยืนยันถึงคุณูปการของพวกเขาด้วยกับข้อสรุปที่ว่า) แท้จริงแล้วบรรดานักวิชาการฮะดีษเหล่านั้นที่เอ่ยนามไป พวกเขาได้เปิดทางสายนี้ให้กับพวกเราคนรุ่นหลังและได้เปลี่ยนมันให้ไปสู่ความเคลื่อนไหวทางวิชาการที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องไปจนถึงจุดที่ว่า ในปัจจุบันนี้ ขอยกตัวอย่างเช่น เราได้เห็นงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ ถูกเขียนขึ้นในระดับของหัวข้ออิละลิลฮะดีษ (ข้อบกพร่องที่ซ้อนเร้นอยู่ในฮะดีษ)[233] โดยปากกา (เหล่านักวิชาการ) ที่มีคุณภาพประณีตสมเหตุสมผล (ในการแสดงความคิดเห็น) สิ่งนี้ถูกพิจารณาว่าเป็นสิ่งที่เยี่ยมยอดอย่างมาก*”*[234]

คำกล่าวของท่าน ดร.อะฮฺมัด มะอฺบัด อับดุลกะรีม ข้างต้นนี้ เป็นอีกหนึ่งในประจักษ์พยานยืนยันทางวิชาการจากนักฮะดีษระดับแนวหน้าของสถาบันอัลอัซฮัร ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงคุณูปการทางวิชาการที่อัลลามะฮฺ อัลบานีย์และอัลฮาฟิซฺ อะฮฺมัด อัลฆุมารีย์ได้มอบให้แก่วงการฮะดีษรุ่นหลัง

และคงจะกล่าวได้ว่า กลุ่มบุคคลที่พยายามทำลาย “ความน่าเชื่อถือ” ทางวิชาการของท่านอัลลามะฮฺ อัลบานีย์ﷺซึ่งมีกันอยู่มากมายในเวลานี้ ล้วนแล้วแต่เป็นกลุ่มนักวิจัยไร้คุณภาพที่พยายามตีตนเสมอเท่าความรู้ของท่านอัลลามะฮฺ อัลบานีย์ﷺที่แม้แต่นักฮะดีษระดับแนวหน้าของโลกล้วนแล้วแต่ยอมรับถึงความเก่งกาจในศาสตร์ฮะดีษที่ท่านมี นับตั้งแต่สองอัลฮาฟิซฺแห่งสกุลอัลฆุมารีย์จวบจนถึงชัยคฺ ดร.อะฮฺมัด มะอฺบัด อับดุลกะรีม แห่งอัลอัซฮัรในเวลานี้

🕮 วิพากษ์ข้อเขียนของวะฮฺฮาบีย์กลับใจ

[233] เป็นระดับการศึกษาฮะดีษที่ยากที่สุดระดับหนึ่งเลยก็ว่าได้

[234] “อัดดุกตู้รอะฮฺมัดอับดุลกะรีมมะอฺบัดฟีฮิวารมะอัลบะยาน,” *อัลบะยาน* 18, อ.190 (ญุมาดัลอาคิเราะฮฺ 1424): 20.